

Kunst en kijkcijfers

Redactioneel Boekman 66

Anita Twaalfhoven

Het zal niemand zijn ontgaan dat de publieke omroep flink onder vuur ligt. Het kabinet-Balkenende II is bezig met de voorbereiding van de grootste beleidsoperatie ooit op dit vlak. De Visitatiecommissie Publieke Omroep, onder leiding van Rinnooy Kan, constateerde in 2004 dat negen miljoen kijkers in Nederland de publieke zenders definitief de rug toe dreigen te keren. Vooral allochtonen, laagopgeleiden en jongeren kijken liever naar de commerciële omroep. Het medio 2005 door Medy van der Laan gepresenteerde kabinetsplan *Met het oog op morgen... De publieke omroep na 2008* is bedoeld om het tij te keren. Maar in de praktijk lijkt het vooral geschikt om ook de nog overgebleven kijkersgroepen weg te jagen van de publieke omroep.

De omroepverenigingen moeten ongeveer de helft van hun budget inleveren. De Nederlandse Programma Stichting (NPS), de enige omroep die zich voorbeeldig aan zijn programmatische opdracht houdt, wordt tot ieders verbazing afgeschaft. Het aldus bespaarde budget gaat naar de Raad van Bestuur van de publieke omroep, die het vervolgens mag verdelen onder de omroepverenigingen en de zogenoemde buitenproducenten.

Kunst en cultuur zijn in dit plan het kind van de rekening. Het begrip 'kunst' was al een breed opgerekt begrip bij de publieke omroep, want ook televisieprogramma's als *De Leugen Regeert*, *K3 in concert*, *PaPaul* of het religieuze *Nederland Zingt* dragen bij aan de huidige verplichte 12,5% kunstprogramma's. Als het aan het kabinet ligt komen kunst en cultuur na 2008 terecht in de zogeheten 'Box C', een derderangs plek voor programma's die afhankelijk zijn van reclame-inkomsten. Dat biedt geen enkele waarborg meer voor de programmering van televisieprogramma's vol theater, boeken, muziek of beeldende kunst. Het maken van dergelijke programma's kost veel tijd en geld en de uitzending garandeert geen hoge kijkcijfers. Als kijkcijfers de doorslag gaan geven bij de programmering van televisieprogramma's over kunst verwacht bureau Berenschot dat er een kolossale kaalslag zal komen.

De jeugdzender Z@pp, waar jonge kijkers ook jeugd drama of kunst zien, moet eveneens bezuinigen, een bedrag van 5 miljoen euro. Ook mag de jeugdzender niet langer reclame uitzenden, wat een inkomstenderving van nog eens 15 miljoen euro tot gevolg kan hebben. Dit staat loodrecht op de doelstelling dat het kabinet de vergrijzing van het kijkerspubliek wil tegengaan.

Voormalig staatssecretaris Media en Cultuur Rick van der Ploeg schetst in het openingsartikel van deze *Boekman* een aan-

lokkelijk alternatief: 'Het zou beter zijn de omroepverenigingen een gematigder korting op te leggen, stijgend van bijvoorbeeld 15 tot 25 procent, en het vrijkomende geld te sluizen naar de NPS, de NOS, het Stimuleringsfonds en Teleac', stelt hij. 'Deze partijen hebben immers onafhankelijke journalistiek, cultuur, kunst, educatie en de multiculturele samenleving hoog in het vaandel.' Zeker nu de samenleving op drift is, noemt hij het een gotspe dat het kabinet juist deze wezenlijke kenmerken van een publieke omroep om zeep helpt.

Ook hoogleraar mediabeleid Jo Bardoel, die indertijd aan de wieg van de kabinetsvorstellen stond, zou er naar eigen zeggen 'geen traan om laten' als het uiteindelijke compromis tussen D66, VVD en CDA het Staatsblad niet zou halen. Kritische adviezen van de Raad van State en de Europeesrechtelijke toetsing kunnen nog een spaak in het wiel van het compromis steken, voorspelt Bardoel in een interview in *Boekman*.

In de tussentijd lopen de discussies tussen politici, omroepmedewerkers en andere betrokkenen hoog op. *Boekman* vroeg de politieke partijen om zich in een serie columns specifiek uit te spreken over de culturele taak van de publieke omroep. D66 en Groen Links lieten helaas niets van zich horen en ook de omroepen bleken niet allemaal bereid hun zegje te doen. Maar de voorzitters van de VPRO, NCRV, KRO en VARA laten in een serie interviews weten hoe zij zelf tegen deze taak aankijken en welke plek de kijkcijfers over zullen laten voor de kunsten.

Het laatste woord over de toekomst van de publieke omroep is nog niet gesproken. Deze *Boekman* beoogt een inspirerende bijdrage te bieden aan de discussie over de culturele taak van de omroep en de plek voor televisieprogramma's met literatuur, beeldende kunst, toneel, dans, cabaret, drama of muziek. De komende jaren zijn spannend voor het lot van kunst en cultuur op televisie. Eén ding is zeker: als de

genoemde plannen doorgaan is het een drama voor de culturele opvoeding via het televisiescherm van de huidige generatie jeugd en jongeren.